

INSTRUKCJA MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 26 lutego 1951 r.

w sprawie tymczasowego podziału funkcji w wydziałach i referatach pracy i pomocy społecznej prezydiów rad narodowych.

Na podstawie § 11 uchwały Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1950 r. — Instrukcja Nr 8 w sprawie organizacji wewnętrznej i etatów wydziałów prezydiów rad narodowych (Monitor Polski Nr A-70, poz. 814) oraz w związku z uchwałą Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1951 r. o zmianie Instrukcji Nr 8 w sprawie organizacji wewnętrznej i etatów wydziałów prezydiów rad narodowych (Monitor Polski Nr A-9, poz. 137) ustala się następujące tymczasowe wytyczne podziału funkcji w wydziałach i referatach pracy i pomocy społecznej

A. W prezydiach wojewódzkich rad narodowych (Rad Narodowych m. st. Warszawy i m. Łodzi).

I. Podział organizacyjny.

§ 1. Wydział pracy i pomocy społecznej dzieli się na następujące oddziały i referaty:

- 1) oddział ogólny:
  - a) referat organizacyjny,
  - b) „ budżetowo-gospodarczy,
  - c) „ sprawozdawczości;
- 2) oddział inspekcji, ochrony i higieny pracy:
  - a) referat nadzoru,
  - b) „ techniki i urządzeń bezpieczeństwa pracy,
  - c) „ higieny pracy,
  - d) „ ochrony pracy kobiet i młodocianych;
- 3) oddział pomocy społecznej:
  - a) referat nadzoru,
  - b) „ pomocy przejściowej,
  - c) „ zakładów pomocy społecznej,
  - d) „ spraw inwalidzkich,
  - e) „ gospodarstw przyzakładowych;
- 4) oddział planowania i inwestycji:
  - a) referat planowania,
  - b) „ inwestycji,
  - c) „ zaopatrzenia inwestycyjnego i pozainwestycyjnego;
- 5) samodzielny referat produktywizacji inwalidów.

II. Podział czynności.

§ 2. 1. Oddział ogólny obejmuje sprawy: organizacyjne, budżetowo-gospodarcze oraz sprawozdawczości i statystyki w zakresie działania wydziału, a także sprawy nie należące do zakresu działania innych oddziałów.

2. Referat organizacyjny załatwia sprawy organizacyjne wydziału oraz sprawy nie należące do zakresu działania innych oddziałów.

3. Referat budżetowo-gospodarczy załatwia sprawy budżetowo-gospodarcze.

4. Referat sprawozdawczości załatwia sprawy ogólnej sprawozdawczości i statystyki w zakresie wydziału.

§ 3. 1. Oddział inspekcji, ochrony i higieny pracy obejmuje sprawy inspekcji, ochrony, bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. Referat nadzoru załatwia sprawy:

- a) nadzoru nad działalnością podległych organów w zakresie działalności oddziału,
- b) planowania akcji wizytacyjnej podległych organów inspekcyjnych,
- c) rozpatrywania odwołań od nakazów i orzeczeń podległych organów inspekcyjnych i instruowania ich w zakresie przepisów o ochronie pracy,
- d) udzielania zezwoleń na pracę w godzinach nadliczbowych, pracę nocną oraz w niedziele i święta,
- e) wynikające ze współdziałania z wydziałem handlu w sprawie godzin otwierania sklepów i zakładów usługowych,
- f) przewidziane w przepisach o radach zakładowych, o społecznej inspekcji pracy,
- g) przeprowadzania okresowych konferencji i odpraw z inspektorami pracy,
- h) sprawozdawczości w zakresie działania oddziału.

3. Referat techniki i urządzeń bezpieczeństwa pracy załatwia sprawy:

- a) opiniowania planów budowy, rozbudowy i prze-

budowy zakładów pracy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy (bhp.),

- b) współdziałania w planowaniu nakładów inwestycyjnych i eksploatacyjnych na urządzenia bhp. i kontroli wykonania tych planów na szczeblu centralnych zarządów lub zjednoczeń przemysłów,
- c) prowadzenia badań przyczyn wypadków przy pracy oraz statystyki tych wypadków,
- d) udzielania porad zakładom pracy i instytucjom w zakresie techniki bezpieczeństwa pracy,
- e) współdziałania w prowadzeniu badań specjalnych zagadnień z dziedziny techniki bezpieczeństwa pracy.

4. Referat higieny pracy załatwia sprawy:

- a) nadzoru lekarskiego nad stanem higieny pracy i urządzeń sanitarnych w zakładach pracy,
- b) zbierania danych dotyczących chorób zawodowych, ustalania ich przyczyn i wydawania zarządzeń zapobiegawczych,
- c) udzielania porad zakładom pracy i instytucjom w zakresie higieny pracy.

5. Referat ochrony pracy kobiet i młodocianych załatwia sprawy:

- a) prowadzenia akcji wizytacyjnej w zakładach pracy z punktu widzenia ochrony pracy kobiet i młodocianych,
- b) udzielania wyjaśnień w zakresie przepisów o ochronie pracy kobiet i młodocianych,
- c) załatwiania spraw zezwoleń na pracę nocną kobiet,
- d) prowadzenia specjalnych badań w zakresie zagadnień ochrony pracy kobiet i młodocianych,
- e) związane z obowiązkiem szkolnym pracowników młodocianych.

§ 4. 1. Oddział pomocy społecznej obejmuje sprawy: zakładów pomocy społecznej, gospodarstw przyzakładowych i pomocy przejściowej.

2. Referat nadzoru załatwia sprawy:

- a) nadzoru nad działalnością podległych organów pomocy społecznej oraz fundacji na cele opiekuńcze,
- b) opracowywania zarządzeń w zakresie działania oddziału,
- c) nadawania regulaminów zakładom pomocy społecznej,
- d) odwołań od decyzji podległych organów,
- e) skarg na działalność podległych organów i zakładów pomocy społecznej,
- f) projektowania etatów osobowych dla zakładów pomocy społecznej,
- g) wnioskowania w sprawie przyjęć i zwolnień pracowników zakładów pomocy społecznej,
- h) organizowania odpraw pracowników terenowych,
- i) opiniowania i wnioskowania w sprawach, związanych z organizacją zakładów,
- k) sprawozdawczości z działalności oddziału.

3. Referat pomocy przejściowej załatwia sprawy:

- a) prowadzenia akcji zwalczania nierządu, żebractwa i włóczęgostwa, produktywizacji byłych prostytutek i byłych żebraków oraz sprawy zakładów dla wyżej wymienionych osób,
- b) zbierania materiałów i wnioskowania w sprawach planów organizacji i sieci zakładów w zakresie działania referatu,
- c) opiniowania i wnioskowania w sprawach regulaminów zakładowych,
- d) opiniowania i wnioskowania w sprawach zwią-

zanych z rozdziałem środków finansowych i materiałowych,

- e) opracowywania elementów do narodowego planu gospodarczego w zakresie budżetu, inwestycji i zaopatrzenia materiałowego,
- f) dożywiania,
- g) pomocy ofiarom klęsk żywiołowych,
- h) pomocy doraźnej gotówkowej i odzieżowej,
- i) protezowania inwalidów cywilnych,
- k) wnioskowania o zasiłki z innych tytułów,
- l) nadzoru fachowego w zakresie działania referatu.

4. Referat zakładów pomocy społecznej załatwia

sprawy:

- a) domów opieki i zakładów specjalnych (dla nieuleczalnie chorych, dla umyślowo upośledzonych, dla epileptyków i dla niewidomych),
- b) organizowania zatrudnienia pensjonariuszy w zakładach,
- c) organizowania pracy kulturalno-oświatowej w zakładach,
- d) zbierania materiałów i wnioskowania w sprawach organizacji sieci domów opieki i zakładów specjalnych,
- e) opiniowania i wnioskowania w sprawach regulaminów zakładowych dla domów opieki i zakładów specjalnych,
- f) opiniowania i wnioskowania w sprawach związanych z rozdziałem środków finansowych i materiałowych,
- g) opracowywania elementów do narodowego planu gospodarczego w zakresie budżetu, inwestycji i zaopatrzenia materiałowego,
- h) nadzoru fachowego w zakresie działania referatu.

5. Referat spraw inwalidzkich załatwia sprawy:

- a) roszczeń do zaopatrzenia inwalidzkiego,
- b) związane z postępowaniem rewizyjno-lekarskim oraz działalnością inwalidzkiej komisji rewizyjno-lekarskiej i inwalidzkiej komisji odwoławczej,
- c) protezowania i leczenia inwalidów wojennych i wojskowych,
- d) zwrotu kosztów podróży dla inwalidów wojennych,
- e) zwrotu kosztów nie uzasadnionego badania lekarskiego inwalidów wojennych,
- f) wystawiania książeczek inwalidzkich oraz legitymacji na zniżki kolejowe i tramwajowe oraz prowadzenia ich ewidencji,
- g) prowadzenia kartoteki i spisów alfabetycznych inwalidów,
- h) współpracy z innymi władzami, urzędami i instytucjami w zakresie zaopatrzenia inwalidzkiego.

6. Referat gospodarstw przyzakładowych załatwia sprawy:

- a) opracowywania planów gospodarczych i inwestycyjnych dla gospodarstw przyzakładowych,
- b) opracowywania preliminarzy gospodarczych oraz zestawień okresowych,
- c) kontrolowania materiałów rachunkowych z gospodarstw przyzakładowych,
- d) nadawania kierunku gospodarczego w związku z produktywizacją pensjonariuszy i zaopatrzeniem zakładów,
- e) nadzoru nad gospodarką rolną,

f) nadzoru nad właściwym wykonaniem inwestycji,

- g) inspekcji gospodarstw,
- h) sprawozdawczości.

§ 5. 1. Oddział planowania i inwestycji obejmuje sprawy: założeń programowych dla planów rocznych i wieloletnich, rozpracowywania szczegółowych wytycznych, opracowywania planów zbiorczych, wykonawstwa inwestycji i remontów, kontroli wykonania planów, sprawozdawczości i statystyki dla kontroli opracowania i wykonania planów, planu zaopatrzenia (inwestycyjnego i pozainwestycyjnego) oraz wykonawstwa planu akcji upłynnienia remanentów.

2. Referat planowania załatwia sprawy:

- a) założeń programowych do planów rocznych i wieloletnich,
- b) sporządzania szczegółowych wytycznych na podstawie wytycznych otrzymanych z Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej,
- c) opracowywania zbiorczych planów:
  - usługowego pomocy społecznej,
  - zatrudnienia fachowców oraz ogólnego planu zatrudnienia w zakresie potrzeb administracji pomocy społecznej,
  - akcji socjalnej nie centralizowanej,
  - finansowych w zakresie pomocy społecznej,
- d) kontroli wykonania planów,
- e) sprawozdawczości dla opracowania i kontroli wykonania planów oraz statystyki.

3. Referat inwestycji załatwia sprawy:

- a) opracowywania planu inwestycyjnego wieloletniego na podstawie wytycznych Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, w porozumieniu z wojewódzką komisją planowania gospodarczego,
- b) opracowywania planu rocznego w zakresie inwestycji w porozumieniu z wojewódzką komisją planowania gospodarczego i bankami finansującymi inwestycje, a w szczególności:
  - opracowywania założeń projektów,
  - opracowywania wniosków inwestycyjnych wraz z załącznikami,
- c) zawierania umów z biurami projektującymi o wykonanie szczegółowej dokumentacji technicznej dla inwestycji i utrzymywania stałego kontaktu z biurami projektów,
- d) zlecania wykonania robót inwestycyjnych przedsiębiorstwom budowlanym,
- e) kontroli wykonywania planu inwestycyjnego przy współpracy z bankami finansującymi inwestycje,
- f) analizy stanu wykonania planu inwestycyjnego,
- g) opracowywania planu remontów wieloletnich i rocznych,
- h) nadzoru nad wykonywaniem planu remontów,
- i) sporządzania raportów sprawozdawczych z wykonania planu inwestycyjnego i planu remontów.

4. Referat zaopatrzenia inwestycyjnego i pozainwestycyjnego załatwia sprawy:

- a) opracowywania planu zaopatrzenia inwestycji w maszyny, urządzenia, sprzęt i inwentarz,
- b) opracowywania planu zaopatrzenia pozainwestycyjnego w artykuły reglamentowane i masowe,
- c) opracowywania planu zaopatrzenia w materiały budowlane dla budów prowadzonych systemem gospodarczym (nie zleconym),
- d) opracowywania planu zaopatrzenia z importu,
- e) sporządzania zapotrzebowań i lokowania zamówień we właściwych centralach i biurach sprzedaży,

- f) prowadzenia kartoteki materiałowej i dokonywania kontroli zużycia materiałów,
- g) upłynnienia remanentów.

§ 6. Samodzielny referat produktywizacji inwalidów załatwia sprawy:

- a) związane z zatrudnieniem inwalidów, zwłaszcza ciężko poszkodowanych,
- b) przysposobienia ciężko poszkodowanych i ociemniałych do pracy w przemyśle,
- c) związane z gospodarczym usamodzielnieniem inwalidów,
- d) kwalifikowania inwalidów do szkolenia,
- e) współdziałania z władzami szkolnictwa zawodowego w zakresie organizacji, programu i metod szkolenia inwalidów,
- f) współdziałania w sprawie organizacji inwalidzkich spółdzielni oraz nadzoru nad szkoleniem i zatrudnianiem inwalidów w spółdzielniach zrzeszonych w Centrali Spółdzielni Inwalidzkich,
- g) organizacji kursów szkolenia inwalidów,
- h) zbierania materiałów i wnioskowania w sprawach organizacji i rozbudowy internatów dla ciężko poszkodowanych i ociemniałych,
- h) nadzoru nad zakładami szkolenia inwalidów,
- k) opracowywania elementów do narodowego planu gospodarczego w zakresie budżetu, inwestycji i zaopatrzenia materiałowego,
- l) wniosków w sprawach związanych z rozdziałem środków finansowych i materiałowych w zakładach i na kursach.

III. Postanowienia ogólne i specjalne.

§ 7. 1. Referaty gospodarstw przyzakładowych (§ 4 ust. 6) tworzy się w wydziałach pracy i pomocy społecznej Prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych w Warszawie, Opolu, Poznaniu, Bydgoszczy, Lublinie i Łodzi. Referaty te wykonują czynności nadzoru, wymienione w § 4 ust. 6 lit. c)—h), w stosunku do gospodarstw przyzakładowych, położonych na terenie działania wydziałów pracy i pomocy społecznej prezydium wojewódzkich rad narodowych zgodnie z poniższym:

- a) referat gospodarstw przyzakładowych Wydziału Pracy i Pomocy Społecznej Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie sprawuje nadzór na gospodarstwach, położonymi na terenie działania Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie i Białymstoku,
- b) referat gospodarstw przyzakładowych Wydziału Pracy i Pomocy Społecznej Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu sprawuje nadzór nad gospodarstwach, położonymi na terenie działania Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach, Krakowie i Wrocławiu,
- c) referat gospodarstw przyzakładowych Wydziału Pracy i Pomocy Społecznej Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu sprawuje nadzór nad gospodarstwach, położonymi na terenie działania Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Szczecinie, Zielonej Górze i Koszalinie,
- d) referat gospodarstw przyzakładowych Wydziału Pracy i Pomocy Społecznej Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy sprawuje nadzór nad gospodarstwach, położonymi na terenie działania Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku,
- e) referat gospodarstw przyzakładowych Wydziału Pracy i Pomocy Społecznej Prezydium Wo-

jewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie sprawuje nadzór na gospodarstwach, położonymi na terenie działania Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie,

- f) referat gospodarstw przyzakładowych Wydziału Pracy i Pomocy Społecznej Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi sprawuje nadzór nad gospodarstwach, położonymi na terenie działania Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach.

2. W wydziałach pracy i pomocy społecznej prezydium wojewódzkich rad narodowych, w których nie zostały utworzone referaty gospodarstw przyzakładowych, czynności wymienione w § 4 ust. 6 lit. a) i b) wykonują referaty zakładów pomocy społecznej w oddziałach pomocy społecznej.

B. W prezydiach powiatowych i miejskich (miast stanowiących powiaty, a liczących mniej niż 100.000 mieszkańców) rad narodowych.

I. Zakres czynności.

§ 8. Referat pracy i pomocy społecznej załatwia sprawy:

1) w zakresie inspekcji pracy:

- a) nadzoru nad przestrzeganiem i wykonywaniem przepisów o ochronie pracy, a w szczególności dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, umów o pracę, urlopów i czasu pracy, pracy kobiet i młodocianych, układów zbiorowych pracy,
- b) wizytowania zakładów pracy i wydawania nakazów w sprawie usunięcia stwierdzonych uchybień,
- c) opiniowania planów budowy, rozbudowy i przebudowy zakładów pracy w zakresie bhp,
- d) współdziałania w planowaniu nakładów inwestycyjnych i eksploatacyjnych na urządzenia bhp. w zakładach pracy i kontroli wykonania tych planów,
- e) szkolenia personelu zakładów pracy w zakresie bhp.,
- f) udzielania zezwoleń na pracę młodocianych,
- g) udzielania zezwoleń na pracę w godzinach nadliczbowych,
- h) prowadzenia badań przyczyn wypadków przy pracy,
- i) prowadzenia rozpraw karno-administracyjnych w sprawach o przekroczenie przepisów w zakresie ochrony pracy, występowania przed sądami w charakterze oskarżycieli publicznych i biegłych,
- k) sprawowania nadzoru nad stanem mieszkań służbowych i hoteli pracowniczych oraz przyzakładowych ogrodów działkowych,
- l) załatwiania w I instancji spraw przewidzianych w przepisach o radach zakładowych i społecznej inspekcji pracy,
- m) prowadzenia sprawozdawczości i statystyki w zakresie działania inspekcji pracy,

2) w zakresie pomocy społecznej:

- a) nadzoru nad organami prezydium gminnych rad narodowych w zakresie pomocy społecznej,
- b) nadzoru bezpośredniego nad domami opieki dla dorosłych i domami rozdzielczymi oraz kierowania do tych domów,
- c) nadzoru bezpośredniego nad zakładami specjalnymi i wnioskowania w sprawie kierowań do tych zakładów,
- d) zwalczania nierządu, żebractwa i włóczęgostwa,
- e) pomocy ofiarom klęsk żywiołowych,

- f) pomocy doraźnej żywnościowej i pieniężnej,
  - g) protezowania,
  - h) nadzoru nad internatami dla inwalidów ciężko poszkodowanych i ociemniałych oraz dla kobiet pracujących i wnioskowania w sprawie kierowania kobiet do internatów dla kobiet pracujących,
  - i) współpracy z innymi władzami, urzędami i instytucjami w zakresie pomocy społecznej,
- 3) w zakresie spraw nie wymienionych w pkt 1 i 2:
- a) organizacyjne w zakresie działania referatu,
  - b) sprawozdawczości,
  - c) budżetowo-gospodarcze,
  - d) planowania i inwestycji,
  - e) inne sprawy nie wymienione w pkt 1—3.

II. Postanowienia ogólne i specjalne.

§ 9. Działalność referatów pracy i pomocy społecznej w zakresie inspekcji pracy, wymieniona w § 8, jest uzależniona od ich właściwości terytorialnej, określonej zarządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 26 lutego 1951 r. w sprawie właściwości terytorialnej wydziałów i referatów pracy i pomocy społecznej prezydentów wojewódzkich i powiatowych (miejskich) rad narodowych (Monitor Polski Nr A-22, poz. 271).

C. W prezydiach miejskich rad narodowych miast liczących ponad 100.000 mieszkańców.

I. Podział organizacyjny.

§ 10. Wydziały pracy i pomocy społecznej dzielą

się na oddziały wymienione w § 1 niniejszej instrukcji ze zmianami wynikającymi z § 11 ust. 4.

II. Podział czynności.

§ 11. 1. Oddział ogólny załatwia sprawy wymienione w § 8 pkt 3 lit. a), b), c), e).

2. Oddział inspekcji, ochrony i higieny pracy załatwia sprawy wymienione w § 8 pkt 1.

3. Oddział pomocy społecznej załatwia sprawy wymienione w § 8 pkt 2 lit. b)—i).

4. Dla spraw wymienionych w § 6 lit. a), b), c), f) tworzy się w oddziale pomocy społecznej referat produktywizacji inwalidów.

5. Oddział planowania i inwestycji załatwia sprawy wymienione w § 8 pkt 3 lit. d).

D. Przepisy końcowe.

§ 12. 1. Instrukcja wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

2. Jednocześnie traci moc obowiązującą tymczasowa instrukcja Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 28 czerwca 1950 r. Apo. 13a/10, instrukcja Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 22 sierpnia 1950 r. Apo. 13a-20/1 oraz § 4 zarządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 25 września 1950 r. Nr Apo. 13a/21/3 w sprawie właściwości terytorialnej wydziałów i referatów pracy i pomocy społecznej prezydentów wojewódzkich i powiatowych rad narodowych wraz z późniejszymi zmianami.

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *K. Rusinek*